
A HÚS-ÁFA ÉS A FEKETEGAZDASÁG

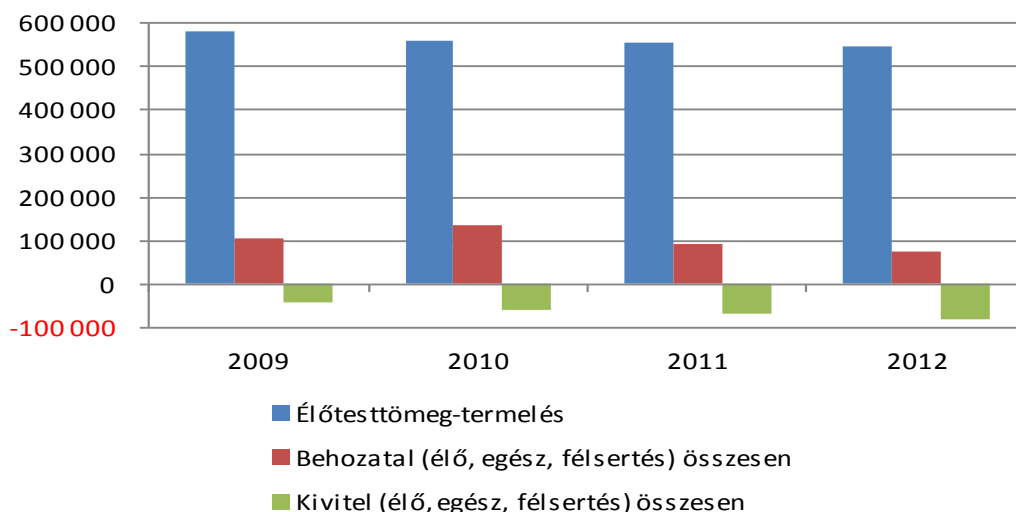
Az Országgyűlés elfogadta az élő, levágott egész és félsertés általános forgalmi adójának csökkentésére vonatkozó, a jövő évi adótörvényekhez beadott módosító javaslatot. A Számvevőszéki és Költségvetési Bizottság által jegyzett indoklás szerint a módosítás célja „az áfa-csalások és számla nélküli értékesítés visszaszorítása”. A sertés-áfa csökkentése a hazai tenyésztők régi követelése. Az intézkedéshez fűzött [magyarázatok](#) fel is hívják a figyelmet, hogy a serteshús, illetve az abból készült termékek fogyasztói ára ettől nem csökken, sőt akár emelkedés is bekövetkezhet az „adómentes” – tehát olcsó – alapanyag eltűnése miatt. A sertéságazat forgalmában 30-50%-ra becsülik a [feketegazdaság](#) arányát. Ha ezt sikerülne értelmetlenné tenni – ez az áfa-csökkentés célja – akkor a legális termelők jelentős, illegális versenyelőnyt élvező konkurenciától szabadulhatnának meg.

Az elfogadott intézkedés elsősorban a hazai sertésenyésztő vállalatokat és a legális importőröket hozza kedvezőbb helyzetbe, a felvásárló és húsfeldolgozó cégek likviditási helyzete javul. A kistermelők a változásnak inkább a hátrányait szenvedik majd el.

Serteshús két forrásból kerül az országba: hazai tenyésztőktől és importból. A 2010-es agrárcenzus szerint a sertésállomány 30%-a **egyéni gazdaságokban**, ennek kilenc tizede 100 állatnál kevesebbet tartóknál volt. Az ilyen kicsiny termelőkre nem vonatkoznak az áfa-szabályok, ők a felvásárlótól 7% árkompenzációt kapnak, amivel a felvásárló a forgalmi adóhoz hasonlóan csökkentheti a saját áfa-fizetési kötelezettségeit. A nagyobb tenyésztők és a mezőgazdasági **vállalatok, gazdálkodó szervezetek** – az állomány 70%-át nevelők – a szokásos áfa-rend szerint működnek. Ezt az árutömeget növeli az élősertés és az egész, illetve félsertés behozatal. A sertésenyésztőtől és az importortól vagy a **felvásárlóhoz**, vagy közvetlenül a **vágóhidra** kerül az állat, a levágott sertést egészben, hasítva, vagy bontva szállítják a **feldolgozóüzemekbe** és a **hentesüzletekbe**. A nagyobb cégek közül sok az **integrált termelő**, vagyis a takarmányt megtermeli a földjén, maga tenyészt, hizlalja, vágja az állatokat, sőt a feldolgozás bizonyos fázisait is elvégzi. A húsüzemek maguk is foglalkozhatnak alapanyag-behozattal.

A **legális árufolyamatot** tekintve a kistermelők a változások hatására elbukják a 27%-os áfához képest élvezett előnyüket, sőt, a tőlük vásárolt sertést magasabb árkompenzáció (7%) terheli majd, mint a szervezeteknek fizetendő 5% áfa. Ez persze inkább csak a felvásárló likviditása szempontjából érdekes, hiszen nagyon ritka az, hogy végső fogyasztó vásárolja meg így a hízót. A másik bukó pont az állattenyésztő szervezetek likviditása lehet, hiszen az ő vásárolt termékeiken – például a takarmányon - marad a 27%-os kulcs. Bár az a jellemző, hogy a legnagyobb költséget jelentő tételt, a takarmányt maguk termelik meg (ameddig az új földtörvényben előírt birtokméret-korlátok ezt lehetővé teszik), a közbenső felhasználás (pl. takarmány, energia, állat-gyógyászat) értéke az uniós [farmstatisztikák](#) szerint 80% körül van a magyar állattenyésztő gazdaságokban. Így áfa fizető pozícióból áfa-visszaigénylővé válnak, ami likviditásvesztéshez vezet. Körükben már [fel is merült](#) az áfa-visszaigénylés automatikus gyakorítása iránti igény. A vágóhidak, illetve az alapanyagot közvetlenül beszerző feldolgozók likviditása javul, hiszen kevesebb áfát kell kifizetniük az alapanyagért, befizetési kötelezettségükből ugyan majd kevesebbet is vonhatnak le értékesítéskor, addig azonban náluk marad a pénz.

A sertéshús forrása, tonna

Forrás: KSH

A **feketegazdaság** a folyamat egészében jelen van. A tipikus módszerek egyik része az áru forrását hamisította meg: a kistermelőnek fizetett 7% árkompenzáció helyett 27% input áfát tüntetett fel, illetve be nem jelentett import árut forgalmaztak, mindig hamis számlával igazolva az eredetet. A másik út a fiktív export volt, amire visszaigényelték az áfát. Mindkét esetben cégláncolaton futott át az áru (legalábbis papíron), aminek költségei és kockázatai eltörpültek a megnyert összegek mellett. Ez az 5%-os kulcs mellett már valószínűleg nem lesz jövedelmező.

A folyamatban mindig kellett **végző pont**, ahol piacra lépett az áru és befolyt az ellenértéke. Az ábrából látszik, hogy a bejelentett export mértéke messze elmarad a 30-50%-nyira becsült feketegazdaságtól, azonban be nem jelentett ügyletekről nem tudhatunk. A legális forgalom mellett – mint ahogy néhány esetben már a NAV feltárta - kiépült a láthatatlan vertikum is, a feketén nevelt hizótól, az illegális importon át a szintén feketén dolgozó vágóhidakig, feldolgozóig és eladóig. Élő- és félsertést még csak el lehet látni azonosítóval, de a bontott húst, a feldolgozott hústerméket már nem. A legálisan működő integrált termelő cégek pozícióját nem igazán érinti az élősertés és a levágott egész, illetve félsertés áfájának változása, hiszen mindez cégen belüli fázis. Más a helyzet a vágással, bontással foglalkozó vágóhidakon és a feldolgozóknál. Hozzájuk ezentúl 5% áfával jön be az alapanyag és 27-tel megy ki.

Itt olyan rés van az input és az output között, amire érdemes rámozdulni. Nyilvánvaló, hogy a húsgazdaságon belüli maffiák tevékenysége ide fog tolni. A számla nélküli kolbász-árudák, az éttermek, vendéglátóhelyek is változatlan feltételekkel jutnak hozzá a sertéshúshoz, csak annyiról kell papírt, ÁNTSZ-álló dokumentumot felmutatniuk, amennyi éppen a szem előtt van. A kiépült hálózatok **más ágazatokra** is átállhatnak. A baromfi és a cukor ágazatban már jelzik, hogy növekvő feketegazdaságra utaló jeleket tapasztalnak.

GKI GAZDASÁGKUTATÓ ZRT.

1092 Budapest, Ráday u. 42-44.

Telefon: 06-1-318-1284

E-mail: gki@gki.hu; pal.katalin@gki.hu

További információk: *Némethné Pál Katalin*